

11
Имв. Касу. суд. 1894. бр. 184.

Уведено у нови инвентар бр. ~~2367~~
1 Јануара 1912 год.
Београд.

У ИМЕ
БЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
А Л Е К С А Н Д Р А I.

по милости божјеј и вољи народној

Краља Србије

МИ КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ Народна
Скупштина, сазваца у други редовни сазив прве периоде,
РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЕЂУЈЕМО:

ЗАКОН
О
П О Р О Т И

I. Установа поротног суда.

Члан 1.

Поред државних првостепених судова, постоји у Србији, у смислу члана 149. Устава, за извесна кривична дела поротни суд.

Поротни суд, у границама овога закона, суди по савести и личном уверењу.

II. Избор поротника.

Члан 2.

Поротник може бити сваки српски грађанин, који у време избора поротника има најмање 30

година живота, и плаћа најмање петнаест динара непосредне порезе, и који стално живи у истој општини пет година.

Члан 3.

Поротници не могу бити:

1. Они, који код других служе за плату или издржање, као: слуге, калфе и т. д.
2. Они, који не уживају грађанска права; који су ма кад судом осуђивани за кривице због користољубља; који су због недостатка доказа за слична дела ослобођени, или који стоје под надзором полицијским.
3. Они, који не би могли вршити судску дужност због каквих телесних недостатака, као што су: слепи, глуви, неми, или који не знају српски говорити.
4. Они, који су под старатељством или степшттем, или који раде под туђом фирмом; и
5. Они, који су под ислеђењем за бешчасна дела.

Члан 4.

Због свога службеног положаја и све докле то траје, не могу такође бити поротници:

1. Државни министри;
2. Судски и полицијски чиновници и правозаступници;
3. Свештеници свих вероисповести; и
4. Војници стајаће војске.

Члан 5.

Исто тако могу се те дужности не примити и они, који су у течају једне године најмање дванаест дана као поротници заседавали; и они

који би слабошћу и дуготрајном болешћу спречени били, да дужност поротника отправљају.

Члан 6.

Поротнике бирају општински одбори у првој половини месеца новембра сваке године. Председник општинског суда, или његов заменик, дужан је старати се, да се избори поротника изврше најдаље до 15 новембра закључно; иначе казниће га надзорна власт новчано са 20—50 динара.

Противу осуде може се жалба поднети Државном Савету у року од три дана по саопштењу осуде. Жалба се предаје власти, која је осуду изрекла.

Члан 7.

Општине, које немају више од 200 пореских глава, изабраће 20 поротника; а остале веће општине на сваку даљу стотину пореских глава изабраће још двојицу поротника.

Вароши, у којима је столица првостепеног суда, бирају по 40; а варош Београд 80 поротника.

Списак овако изабраних поротника, у коме ће се назначити име и презиме поротника, њихово занимање, место одакле су, године живота, количина годишње непосредне порезе и дан избора, изложиће се одмах јавности у општинском суду.

Противу овога избора, у року од пет дана по његовој објави, има право жалбе сваки грађанин, који по закону о општинама има право учешћа у донашању зборских одлука.

Жалба се подноси, непосредно општинском суду или надлежном првостепеном суду и за пет дана од пријема њеног суд ће првостепени издати решење, које је извршно.

За овим ће општински суд списак поротника најдаље за пет дана, од када је избор поротника остао у важности, доставити првостепеном суду.

Жалбе, изјављене по овоме члану, не подлеже плаћању таксе.

Ако који од изабраних поротника у току године умре или наступи случај предвиђени у чл. 3. и 4. овог закона, општински суд дужан је одмах а најдаље за десет дана поступити по чл. 7. овог закона и новим избором попунити овим законом одређени број поротника.

Члан 8.

Поротник, кад суди, добија дневно по 6 (шест) динара у име дангубе. Овај трошак издаје првостепени суд поротницима одмах из суме одређене буџетом окружних скупштина; а исти трошак пада на терет окривљенога, ако се овај огласи за крива и ако имадне од куда да га плати; немадне ли, онда плаћа село, варошица или варош, одакле је оптужени.

Ако оптужени не буде осуђен или нема сталног места пребивања, онда трошак овај пада на терет среза или вароши где је кривица учињена.

III. Састав поротног суда.

Члан 9.

Поротни суд састоји се из тројице државних судија и ~~четири~~ ^{два} поротника. Поротнике бира првостепени суд коцком и то: једног из општине одакле је оптужени, једног из општине, у којој је кривица учињена, ~~а двојицу из места првостепеног суда, на онај начин, као што је у чл. 17. овога закона одређено.~~

Исто тако бирају се коцком и државне судије, изузимајући председника суда, у судовима, где има довољан број судија. Извлачење коцке за државне судије врши се на дан суђења у присуству државног тужиоца и оптуженога.

Ако се не би могли бирати поротници из општине из које је оптужени или из општине, у којој је кривица учињена, за то, што има више оптужених, а сви нису из једне општине, или што дотичне општине не долазе у опсег првостепеног суда, где се поротни суд саставља, или што су кривице учињене у разним општинама, онда се број поротника попуњава из листе поротника општине, где је столица првостепеног суда.

Члан 10.

Поротник, који у одређено време не дође на дужност, казниће се новчано од 20 до 50 динара; и ову казну, по претходном саслушању изрицаће суд, ако се поротник не оправда. Судско решење о томе одмах је извршно.

Члан 11.

Сваком поротнику, кад први пут у дужност ступи, председник суда представиће важност заклетве, па ће онда поротник метнути десну руку на јеванђеље, а ако је друге вере, дигнуће је у вис и заклеће се овако:

«Заклињем се јединим Богом и свим, што ми је по мом закону најсветије и на овом свету најмилије, да ћу поверену ми дужност поротничку у суду верно испуњавати, да ћу при сваком делу, за које се као поротник позвао будем, судско ислеђење пажљиво пратити, појављене доказе у корист оптуженога и против оптуженога савесно испитати и при решавању дати гласа по своме сопственом

уверењу, основаноме на извиђењу и познавању ствари, а не по мрзости, наклоности, наговору или из страха; и како право радио, онако ми Бог помогао.”

Они пак, за које би суд званично знао, да су се једном заклели на ову дужност, пеће другу заклетву полагати, него ће вредети она, коју су пређе положили и на коју ће их само председник суда подсетити.

IV. Надлежност поротног суда.

Члан 12.

Поротни суд судиће ове кривице :

1. Опасне крађе — §§. 223., 223. а., 223. б., кривичног законика;
2. Разбојништва — §§. 237., 238., 239., 240., 241., 242., 245., и 250. кривичног законика;
3. Паљевине — §§. 295., 296., 297., 298. и 299. кривичног законика; и
4. Повреде или поништај туђих ствари — §§. 289. и 291. кривичног законика, у вредности преко 100 — сто — динара.

Овде се неће гледати на то, да ли су ова дела извршена или само покушана.

Члан 13.

Ако се код кога стекне више кривица, које једним делом иду у надлежност других судова и ако су сва та дела била предмет једног извиђања и суђења, то ће се надлежност поротних судова простирати и на њих.

Прикривачима §§. 49—51 и §§. 250. а. и 250. б. кривичног законика, — судиће онај суд, који суди и главнога кривца.

Члан 14.

Кад суд прими тужбу од иследне власти, размотриће и видеће је ли кривично дело извиђено, па ако нађе да није, онда ће суд учинити потребно дослеђење. Нађе ли да се нема шта више извиђати, решиће, да ли дело иде у надлежност поротног суда, или не. И против овога решења може се жалба изјавити за три дана.

Члан 15.

По што постане извршно решење, којим је наређено да се оптужени преда поротном суду, државни ће тужилац поднети суду списак доказа, који ће се за претрес набавити или том приликом изнети.

Најмање на осам дана пре главног претреса предаће се оптуженоме и његовом браниоцу списак свију доказних средстава, а у једно ће му се дозволити да предложи суду, да се попуне или умноже доказна средства. О таквим предлозима решаваће првостепени суд. Ти предлози морају се поднети најмање на три дана пре главног претреса: Доцније се то неће моћи учинити, ван ако докаже, да за њих раније није знао.

Суд може одбацити те предлоге, кад би се основана сумња показала, да се тим неће моћи добити важне последице за сам доказ, него би се на тај начин само главни претрес развукао, кад би предлог уважен био. Али ако би оптужени таква предлог учинио на главном претресу, онда о његовој умесности или одбачењу решава цео поротни суд.

Члан 16.

Она доказна средства, која нису у списку осначена, не могу се на штету оптуженога упо-

требити на претресу. Ну ако би за резултат суђења, по оцени државних судија, било од важности њихово ислеђење и употреба, то ће се по решењу државних судија претрес одложити. Предлог за овако одлагање може чинити сваки члан поротног суда и државни и приватни тужилац. Исто тако претрес ће се увек одложити, кад то оптужени захтева у цели, да изнете нове доказе, који иду на његову олакшицу, обистини, ако би поротни суд нашао, да би изнета факта као доказана, била од утицаја на одлуку поротног суда; или ако би то оптужени због недоласка сведока затражио, па би, по оцени државних судија, овако тражење са обзиром на важност сведоца било од утицаја.

Члан 17.

Првостепени суд, кад кривица за претрес буде готова, саопштиће оптуженоме и његовome браниоцу, државном и приватном тужиоцу, сва имена поротника из списка оних општина, из којих ће се састав поротног суда извршити; и сваки од њих има права избацити по двојицу поротника, не казујући узрок одбачаја. Ако има више оптужених или приватних тужилаца, онда сви скупа оптужени или приватни тужиоци могу одбацити по четири поротника. А у исто време оптужени, државни и приватни тужилац могу чинити изузећа противу поротника, прописана законом о поступку судском у кривичним делима. Ну ово су дужни учинити одмах, а најдаље за 24 сахата по саопштењу, изузимајући случај, кад се узрок за искључење доцније појавио.

Кад се ово изврши, првостепени ће суд из осталог броја неизузетих поротника све три општине изабрати и то: из општине одакле је оптужени и општине у којој је кривица учињена по

два, (а из општине у којој је првостепени суд, четири) — свега ^{седам} поротника. Ако је оптужени учинио кривицу у својој општини, онда се из исте општине бира четири поротника. Ових ^{седам} поротника суд ће позвати на дан одређени за извиђање и суђење.

Од ових ^{седам} поротника суд ће на дан претреса извлачењем коцке у присуству оптуженога, приватног и државног тужиоца (изабрати, ^{четири} поротника за суђење. Остали се одмах отпуштају са правом на трошак и дангубу по чл. 8. овог закона.

О извршеном избору саставља се записник и придаје се актима дотичне кривице.

Члан 18.

Ако би који од изабраних и на претрес позваних на вучење коцке поротника по чл. 17. овога закона, изостао, првостепени ће суд у томе случају недовољан број поротника изабрати и поунити из списка општине, у којој је првостепени суд, да се не би само због тога други претрес одређивао.

Члан 19.

Ако услед примене чл. 17. овог закона не буде довољан број поротника из једнога саопштеног списка, онда ће се недовољан број поунити поротницима из места првостепеног суда.

V. Извиђање у поротном суду.

Члан 20.

Главни претрес отпочеће са читањем решења, којим се оптужени предаје поротном суду на суђење.

оде, однос
у једној
не гла
лика

Formu
ode, odno
u jedne
ne gla
lika

Извиђањем на претресу управљаће председник суда или председавајући судија. Но поротници, који су на претрес позвати могу такође као и државне судије чинити питања оптуженоме, сведоцима и вештацима, преко председника или председавајућег судије.

У саветовању пак и решавању и поротници онолико ће само учествовати, колико је овим законом прописано.

Члан 21.

Сведоци ће се пре почетка седнице прозвати. Ако који сведок не буде дошао, опет ће се његов исказ пред поротним судом прочитати.

Члан 22.

По што се сведоци позову, упутиће се у собу за њих одређену. Сведок, који је испитан, неће се смети са неиспитаним сведоцима састављати ни разговарати.

Члан 23.

Сведоци ће се код суда само на главном претресу заклинавати, а код иследне власти само у случају §. 111, крив. поступка.

Сведоке ће председник ради саслушања позивати у заседању једног по једног и по реду, како сам буде налазио, потсетивши сваког сведока пре него што би овај своју сведоцбу исказао, да праву истину искаже, па ако каквих законих препрека не буде, он ће га по том и заклетати. Ну, ако оптужени, државни и приватни тужилац пристану да се не куну, онда суд неће сведока заклинавати.

Члан 24.

Пре него што сведок положи заклетву, председник ће упитати оптуженог, државног и приватног тужиоца, да ли они имају каквога изузећа противу сведока и чиме их доказују. Изузећа, која су страни позната, али их она није хтела показати, сматраће се као да не постоје.

Ако би се изузећа за то чинила, што се мисли, да се сведоку у опште веровати не може, а не за то, што сведок не би био слободан да под заклетвом сведочи, или што његов исказ не би могао имати вредности неизузетног и способног сведока, онда се на њих неће никад пажња обраћати, него ће се сведок по закључењу судском заклетати на свој исказ.

Члан 25.

По што председник саслуша сведока, онда ће и државне судије и поротници и државни тужилац и оптужени, а поред овога и његов бранилац, моћи сведоцима да стављају питања преко председника.

Сведок ће се увек усмено саслушати пре но што се његова ранија сведоцба на претресу прочита.

Председник ће моћи забранити државном тужиоцу, оптуженоме и његовом браниоцу, да чине питања, за које он (председник) нађе да су неупутна. Ну због тога, што такво питање не би било од вредности, председник га неће моћи забранити.

Члан 26.

Ако оптужени на главном претресу потпуно призна све, за шта се оптужује, па ако се ни са које стране, па ни од поротника противу тога признања ништа не примети, онда ће престати свако даље испитивање сведока и доказивање.

Члан 27.

При решавању питања о кривници, поротници учествују у саветовању и закључењу као и судије. Уверење своје о томе: је ли оптужени доиста крив, или није крив, црпеће из доказа, који су на главном претресу извиђени и из познавања ствари.

Решавање пак о томе, који се прописи кривичног законика имају применити на дело и околности, које су по укупном закључењу, поротног суда нађене да постоје, као и у случају осуде каква се и колика се казна одредити има, и шта оптуженом служи за олакшавну или отежавну околност, — припада државним судијама без поротника.

Исто тако и питање о накнади штете, ако би се имало уз кривицу решавати, као и о траженим трошковима, решавање само државне судије.

Члан 28.

Саветовање и гласање бива тајно.

Саветовањем руководиће председник или председавајући судија. Гласаће се по обичним правилима. ~~Дана~~ не поротника глас дати, после ~~дан~~ судије, за тим ~~да~~ други поротника, ~~и~~ напосле председник или председавајући судија.

Члан 29.

За сваки закључак поротног суда, који би за оптуженога био штетан, потребна је проста већина гласова.

Члан 30.

Поротници и државне судије решавају заједнички само питање о томе, је ли оптужени крив или не, држећи се при томе строго уверења, које су дужни да прибаве из укупног ислеђења и при-

браних доказа, као и познавања ствари. Ну ипак дужни су, да при саветовању покажу своје разлоге, на којима мишљење своје оснивају.

Сва остала питања, у колико то нарочитим одредбама овога закона није другаче наређено, припадају надлежности само државних судија.

Члан 31.

Сваку пресуду и решење суд ће заједно са разлозима написмено ставити и потписом својим одоверити. При саставу разлога у закључењу имаће се на уму и у исто закључење унети оне побуде, које су према члану 27. овог закона државне судије и поротници, при саветовању и гласању за своје мишљење показали.

Одвојена мишљења поротника написмено не стављају се и не потписују.

Члан 32.

Председник или председавајући судија објавиће у јавној седници одлуку у присуству судија и поротника истога дана кад је претрес закључен, па ма у које доба то било.

Састав и објава побуда — цела пресуда — може и за доцније који дан остати, али то не може бити више од седам дана.

Члан 33.

Одлука поротног суда не вреди, ако би се оснивала на доказима, који на главном претресу нису показани.

Члан 34.

Ако би на главном претресу наступио случај §. 209. крив. поступка и показано дело не би подлежало извиђању и суђењу поротног суда, онда ће саме државне судије са искључењем поротника дотично кривично дело расправити.

VI. О жалби.

Члан 35.

Противу пресуда и решења поротнога суда моћи ће се жалба изјавити само Касационом суду.

Члан 36.

Жалба се не може оснивати на томе, да на главноме претресу изнесени доказ није потпун или да није довољан, па да се за то не може узети ни да је доказано, да је оптужени доиста крив.

Члан 37.

Оптужени, његов бранилац, приватни и државни тужилац могу се у року од пет дана, по саопштењу пресуде, жалити Касационом суду, кад год налазе, да је поротни суд поступио противно одредбама овога закона.

Жалба се подноси суду, који је пресуду изрекао.

Члан 38.

Ако Касациони суд нађе, да је жалба основана, уништиће закључење поротног суда па и цео поступак, ако нађе, да је и овај неправилан, и наредиће ново ислеђење или нов претрес.

У овом случају дело ће извиђати и судити исте судије и поротници, ма да би поротницима рок истекао.

Члан 39.

Ако је жалба на то управљена, да је материјални закон погрешно примењен на дела и околности, за које се по укупном закључењу поротнога суда нашло да постоје, онда ће Касациони суд у своме решењу то нарочито исказати и ствар истоме суду вратити, да само друго за-

кључење изрече према ономе и на основу онога, што је признато да постоји.

У оваком случају, и ако нижи суд усвоји примедбе Касационога суда, одредиће нов претрес, на који ће позвати само државног и приватног тужиоца, оптуженога и његовог браниоца, преслушати их и другу пресуду изрећи.

Члан 40.

И против другог закључења судског под горњим претпоставкама може се жалба изјавити, но само у онолико, у колико се буде тичало новог поступка или новог закључења судског.

VII. Закључна наређења.

Члан 41.

Сва кривична дела, која подлеже суђењу поротнога суда, а затеку се непресуђена код првостепених судова, расправиће се по прописима овога закона.

Члан 42.

Поротници по овоме закону имају се избрати најдаље за месец дана, од дана кад овај закон ступи у живот. А до тога времена за суђење узимаће се поротници у овој години избрани.

Члан 43.

За све, што овим законом није друкчије наређено, о делима, која пред поротни суд долазе, вреде наређења крив. поступка.

Члан 44.

Овим законом укида се закон о пороти од 21. Октобра 1871. године.

Овај закон ступа у живот од дана кад га Краљ потпише.

Препоручујемо свима нашим министрима, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се покуравају.

31. Марта 1892. год.
у Београду.

Јов. Ристић с. р.
К. С. Протић с. р.
Ј. Бели-Марковић с. р.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,
М. Кр. Ђорђевић с. р.

Председник министарског савета
министар иностраних дела
и заступник

министра финансија,
Ник. П. Пашић с. р.

Министар грађевина,
П. Велимировић с. р.

Министар
унутрашњих дела,
Св. Милосављевић с. р.

Министар војни,
генерал-штабни пуковник
Д. Ђурић с. р.

Министар правде и заступник
министра просвете и
црквених послова
М. Кр. Ђорђевић с. р.

Министар
народне привреде,
И. М. Душманић с. р.

У ИМЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА
АЛЕКСАНДРА I.

по милости божјој и вољи народној
Краља Србије

МИ КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА
СКУПШТИНА, САЗВАНА У ДРУГИ РЕДОВАН САЗИВ ПРВЕ ПЕРИОДЕ,
РЕШИЛА И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

О

НАКНАДИ ШТЕТЕ УЧИЊЕНЕ ЗЛОНАМЕРНОМ ПАЉЕ-
ВИНОМ И НАМЕРНИМ ПРОТИВЗАКОНИМ
ПОНИШТАЈЕМ СТВАРИ.

Члан 1.

Сваку штету учињену злонамерном паљеви-
ном и намерним против законим поништајем необез-
беђених ствари у атару сеоске општине и пољском
имању, у атару варошке општине, дужна је опште-
ћеном, на његов захтев, да накнади она општина,
у атару које је кажњиво дело извршено, ако се
кривац не ухвати у року од тридесет дана, од кад
је иследна државна власт извештена о извршењу
кривичног дела.